

DOI: 10.31866/2617-2674.4.1.2021.235102

**МАГІСТЕРСЬКИЙ ФОТОМИСТЕЦЬКИЙ ПРОЄКТ
«УКРАЇНСЬКИЙ РЕНЕСАНС». ЧАСТИНА 1: «УКРАЇНКА
З ПЕРЛИННОЮ СЕРЕЖКОЮ. СЛІДАМИ ЯНА ВЕРМЕЄРА»****Ірина Гавран^{1а}, Світлана Котляр^{2а}, Ірина Заспа^{3а}**¹ кандидат педагогічних наук, доцент;

e-mail: yarynka.77@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6777-3038

² заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри тележурналістики та майстерності актора; e-mail: ilanit1925@gmail.com; ORCID: 0000-0002-4855-8172³ магістрант кафедри кіно-, телемистецтва;

e-mail: duymovochkaira@gmail.com; ORCID: 0000-0003-0648-1901

^а Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна**МАГИСТЕРСКИЙ ФОТОХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПРОЕКТ
«УКРАИНСКИЙ РЕНЕССАНС». ЧАСТЬ 1: «УКРАИНКА
С ЖЕМЧУЖНОЙ СЕРЕЖКОЙ. ПО СЛЕДАМ ЯНА ВЕРМЕЕРА»****Ірина Гавран^{1а}, Светлана Котляр^{2а}, Ирина Заспа^{3а}**¹ кандидат педагогических наук, доцент;

e-mail: yarynka.77@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6777-3038

² заслуженный деятель искусств Украины, профессор кафедры тележурналистики и мастерства актера; e-mail: ilanit1925@gmail.com; ORCID: 0000-0002-4855-8172³ магистрант кафедры кино-, телеискусства;

e-mail: duymovochkaira@gmail.com; ORCID: 0000-0003-0648-1901

^а Киевский национальный университет культуры и искусств, Киев, Украина**MASTER'S ART PHOTO PROJECT "UKRAINIAN RENAISSANCE".
PART 1: "UKRAINIAN GIRL WITH A PEARL EARRING.
IN THE FOOTSTEPS OF JAN VERMEER"****Iryna Gavran^{1а}, Svitlana Kotliar^{2а}, Iryna Zaspа^{3а}**¹ PhD in Pedagogy, Associate Professor;

e-mail: yarynka.77@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6777-3038

² Honored Art Worker of Ukraine, Professor of the Television Journalism and Acting Department; e-mail: ilanit1925@gmail.com; ORCID: 0000-0002-4855-8172³ Master's Student at the Cinema and Television Arts Department;

e-mail: duymovochkaira@gmail.com; ORCID: 0000-0003-0648-1901

^а Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

© Ірина Гавран, Світлана Котляр, Ірина Заспа, 2021

Магістерський фотомистецький проєкт «Український Ренесанс»

Авторський задум цього магістерського фотомистецького проєкту полягав у створенні фотографічного твору, натхненного добою Відродження та українськими традиціями, фольклором. Гармонійне поєднання надбань Ренесансу з українською історико-культурною спадщиною, розкриття поняття «відродження» у двох контекстах. У першому як період в історії та мистецтві світу та другому, котрий має на меті відродження української автентичності і її осмислення та втілення у модерному баченні. Оскільки авторка проєкту захоплюється моделінгом та бере участь в організації різнопланових зйомок вже понад п'ять років, а також є бакалавром образотворчого мистецтва та художньої культури, було вирішено створити саме фотомистецький проєкт, де вона буде моделлю та ідейним організатором й провести паралелі за допомогою образотворчого мистецтва. В даному проєкті риси Відродження відображено через асоціативні зв'язки з відомими полотнами художників у новій українській інтерпретації. Друге поняття «відродження» має значення відродження українських цінностей, звичаїв, традицій через символічний образ української дівчини, яка постає на фотографіях фотомистецького проєкту у різних амплуа.

Серія робіт складається з портретних образів дівчини відповідно до тематики проєкту. Усього проєкт налічує 5 серій.

Серія фотографій № 1 під назвою «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» з магістерського фотомистецького проєкту.

Фотограф серії № 1 – Катерина Давлетова, e-mail: kate.davletova93@gmail.com;

Авторський задум серії фотографій № 1 під назвою «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» полягає у втіленні відомого образу «Дівчини з перлинною сережкою» з картини художника голландського Відродження в українській інтерпретації. Розглянемо витоки авторського задуму. Головний образ-натхненник даної зйомки – дівчина з перлинною сережкою, що постає на полотні художника в загадковій подобі юної дівчини, на голові якої замотана тканина, але це не просто тканина – це «тюрбан». До ХХ ст. картина навіть мала назву «Дівчина в тюрбані». Використовувати такі екзотичні аксесуари було модним трендом XV–XVII ст. у Європі. Оскільки тюрбан у «Дівчини з перлинною сережкою» є одним з вагомих елементів образу, при інтерпретації авторкою картини в українському стилі, його було відтворено в максимальній схожості до оригіналу, але замінено на традиційний український головний убір жінок – хустку. В якості тюрбана використано не звичайну хустку, а саме вінчальну хустину початку ХХ ст. прабабусі авторки проєкту з Львівщини, яка на щастя, збереглася у автентичному вигляді до наших днів і чудово вписалася у стилістику зйомки. За щасливим збігом обставин, на цій хустині навіть зображені стрічки по краю тканини, як в оригінальному тюрбані з картини, щоправда, іншого кольору. З метою надати образу ще більше рис української самобутності, авторкою проєкту було вирішено одягнути «Дівчину з перлинною сережкою» в український одяг. Таким

чином історія «Дівчини з перлинною сережкою», батьківщиною якої є Нідерланди начебто переноситься до України і на противагу стриманому голландському образу набуває рис, схожих до портретів українок написаних художниками. До прикладу «Дівчина-українка» Миколи Рачкова, друга пол. XIX ст., «Українка» Антоніни Маєвської, 1893 року, чи «Дівчина з Поділля» відомого художника-портретиста Василя Тропініна, картина під назвою «Малоросійська селянка» Костянтина Маяковського, написана 1883 року, яка має велику схожість з голландською «Дівчиною з перлинною сережкою» у позі зображеної українки та закрученої на її голові хустини. Також образи українок, які вийшли з-під пензля Миколи Пимоненка та Іллі Рєпіна.

Варто зауважити, що вбрання для зйомки, а саме спідниця, вишиванка, вишита бісером камізелька (жилетка) і вищеозначена хустина теж являються власністю прародичів авторки проєкту, які з часом перетворились на сімейні реліквії. Таким чином у цьому задумі поєднується два поняття «відродження»: Відродження як певний період в історії й мистецтві, розпізнавчим знаком якого, виступає «голландська Мона Ліза» та відродження українських цінностей, звичаїв, традицій, через символічний образ українки, зібраний з сімейних артефактів предків, які є об'єктами матеріальної культури, котра вміщує у собі інформацію про українське минуле, закодовану в одязі, його символах, предметах культури тощо, переосмислених у модерному ключі. Такі «сімейні реліквії» складають частину української спадщини, яка своєю чергою висвітлює історію українського народу та набуває неабиякої цінності та значення з плином часу для майбутніх поколінь. Розібравши походження вбрання для серії цих фото, постає наслідкове питання про джерело походження головного атрибуту картини, яка власне й названа на його честь – перлинної, або як зазначають в інших джерелах «перлової», з наголосом на перший склад сережки. За авторським ідейним задумом сережка мала бути обов'язково перлинною, адже це основний акцент картини. Увага глядача фокусується саме на ній – це яскраво підкреслює зображений поворот голови дівчини, закарбована художником динамічна мить, коли дівчина з картини ніби повертає голову вбік та дивиться просто у вічі глядачу злегка привідкривши уста, наче хоче щось сказати. Поза дівчини з цього портрета щось середнє між портретом у напівпрофіль та портретом в три четверті, або ж інша назва з французької «тру-акар», тобто півоберт тулубом. З приводу розташування постаті натури картини та умисного зосередження уваги на сережці досі ведуться активні обговорення в мистецьких та наукових колах. Оскільки завушниць (сережок) прабабусі, на жаль, не збереглося, а сучасні не зовсім вписувались в концепцію образу, було вирішено шукати головну прикрасу саме серед «сімейних скарбів». Таким чином «головною перлиною» цієї зйомки стала весільна сережка матері авторки, виконана у стилі доби Ренесансу і головне, що у центрі оздоби розташувалась масивна перлина штучного походження. Оскільки дана серія фотографій передбачала різноплановість ракурсів, а не лише портрет, вирішено було для підкреслення головного акценту образу та надання йому модерного забарвлення використати дві різні сережки. Одну сережку було взято зі штучною перлиною XXI ст. суттєво меншого розміру, аби головним акцентом все ж залишилась одна перлинна сережка, що уособлює тренд на асиметрію в прикрасах сучасності та водночас підкреслює важливість «головної перлини». Окрім того, це виражає смислове

протиставлення сучасної сторони образу та сторони автентичної з кінцевим поєднанням у ціле.

Локація у вигляді поля з соняшниками була обумовлена рядом причин. Одна з яких це можливість створити різнопланові кадри у довільних ракурсах та перенести «Дівчину з перлинною сережкою» в буквальному сенсі з приміщення з темним фоном у польові умови. Соняшники являються однією з найпопулярніших культур в Україні, що надало зйомці ще більше українського забарвлення. Земля була і є однією з найбільших народних цінностей, що оспівувалися в піснях, змальовувалися в картинах та передавалася з покоління у покоління. Архаїчна свідомість української нації та культура будувалися на прадавньому культі праці навколо землі, як природного джерела для продовження життя майбутніх поколінь. Тому зв'язок з землею важлива складова культурної спадщини України. Авторкою проєкту було вирішено проілюструвати цей зв'язок у даній серії фотографій через локацію для зйомки саме на соняшниковому полі. Для збільшення акценту на тематиці культу землі серед серії знімків є кадри, де модель (авторка проєкту) позує босоніж. Окрім відображення культу землеробства через вищезазначену локацію, соняшники виступили у ролі певного символу, який наштовхує глядача на асоціацію з ще одним відомим нідерландським художником Ван Гогом, для якого ці квіти часто ставали предметом для написання картин. Лише натюрмортів з цими квітами у доробку художника налічується близько дев'ятнадцяти. Окрім соняшникового поля як фону, соняшники присутні у цій серії фото у руках моделі у вигляді букету, який тут виступає фрагментом, а в оригіналі є цілою картиною під назвою «Натюрморт з соняшниками» пензля ван Гога та однієї квітки, використаної в якості аксесуару на закрученій хустині, яка відіграє роль тюрбана з полотна «Дівчина з перлинною сережкою». Таким чином у цій серії фотографій образно присутній ще один голландський художник, але представник іншого періоду в мистецтві, а саме постімпресіонізму – Вінсент ван Гог, що робить цю серію багатогранною, ще більш наповненою для фантазії глядача, котрий може побачити там як щось своє, так і провести паралель з роботами відомих художників різних часів. Дана серія «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» стає в певному сенсі провідником у часі, де минуле перетинається з майбутнім, набуваючи нових рис, проте відроджуючи усе те цінне й глибинне закодоване через символи, образи й мистецько-культурні зв'язки.

Фотографія № 1

«Погляд у минуле»
з серії «Українка
з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра»
магістерського
фотомистецького проєкту

137

Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

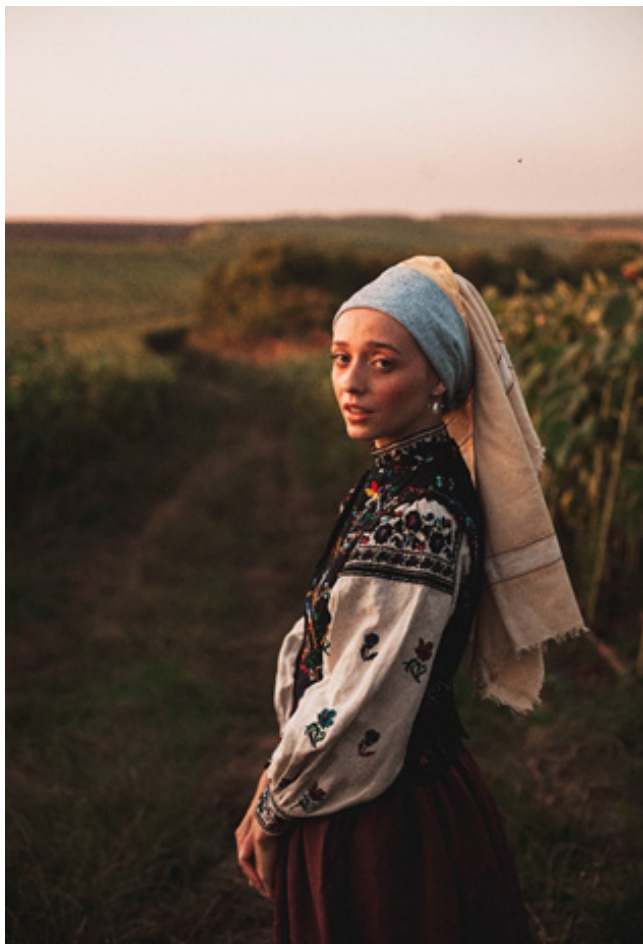
Налаштування:
50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/500 c

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції,
контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 2

**«Польова перлина.
Портрет» з серії «Українка
з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра»
магістерського
фотомистецького проєкту**

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F2.8 | ISO 100 | 1/800 c

Обробка зображення в Adobe Photoshop Lightroom 6:

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 3

«Момент тихой думки» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

139

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/640 c

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 4

«Крок вперед, погляд назад» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

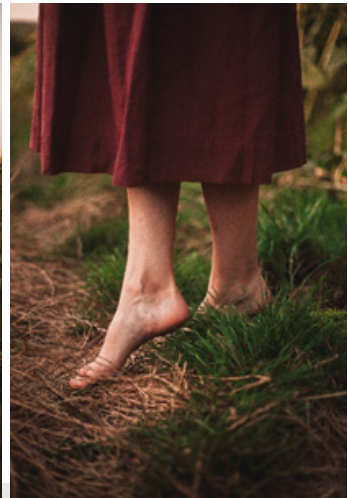
50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/640 с

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції,
контрастності та насиченості

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 5

«Привітання із сонцем» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F2.8 | ISO 100 | 1/640 c

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 6

«Сонцесяйна далечінь» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/640 c

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 7

143

«Портрет дівчини з соняшниками у руках. Вертикаль» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проекту

Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/320 c

Обробка зображення в Adobe Photoshop Lightroom 6:

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину до заходу сонця.

Фотографія № 8

«Портрет дівчини з соняшниками.
Горизонталь» з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

Камера \ об'єktiv

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/320 с

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції,
контрастності та насиченості

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 9

**«Дівчина з соняшниками в руках, погляд униз»
з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту**

145

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/320 c

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 10

«Дівчина, соняшники та вишиті візерунки»
з серії «Українка з перлинною сережкою»
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

146

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

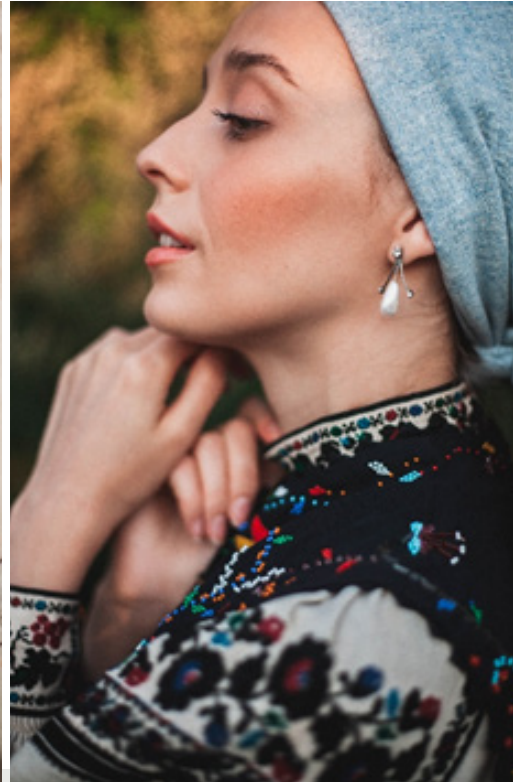
Налаштування:
50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/320 с

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 11

**«Перлина української спадщини»
з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту**

147

Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/640 с

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 12

«Квітка» з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

Камера \ об'єктив

Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:

50 мм | F1.8 | ISO 100 | 1/500 c

Обробка зображення

в Adobe Photoshop Lightroom 6:

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла

Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 13

«Усвідомлення» з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

149

Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F2.8 | ISO 100 | 1/160 c

Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 14

«Літній відпочинок на краю поля» з серії «Українка з перлинною сережкою. Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту

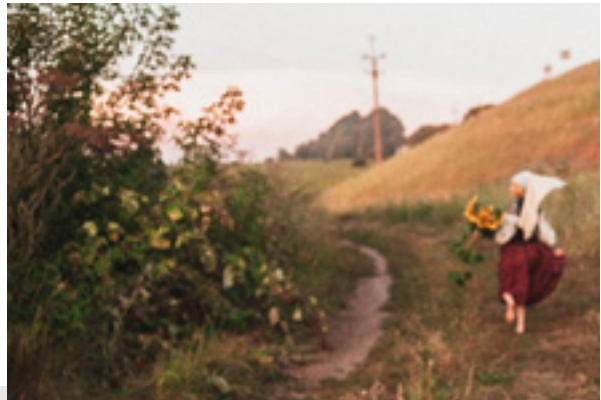
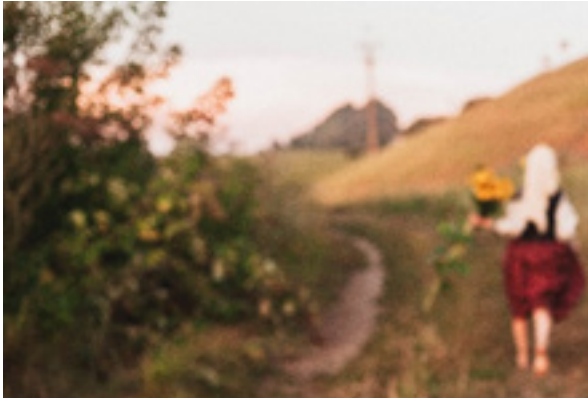
Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F2.8 | ISO 100 | 1/160 с

Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

Фотографія № 15

**«Імпресіоністський етюд. Бувай!»
з серії «Українка з перлинною сережкою.
Слідами Яна Вермеєра» магістерського фотомистецького проєкту**

151

Камера \ об'єктив
Canon 5D \
Canon 50 mm f/1.8.

Налаштування:
50 мм | F2.8 | ISO 100 | 1/320 с

**Обробка зображення
в Adobe Photoshop Lightroom 6:**

- кольорокорекція
- редагування балансу білого, експозиції, контрастності та насиченості
- кадрування

Схема світла
Джерело світла для кадру:
денне світло за годину
до заходу сонця.

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.